

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ VE SOSYAL YÖNDEN GELİŞİMLERİNİN İNCELENMESİ

Süleyman Erkam SULAK
Ordu Üniversitesi
erkamsulak@gmail.com
ORCID: 0000-0003-4042-891X

Berna AYDIN
Ordu Üniversitesi
bernaaydn52@gmail.com
ORCID:0000-0002-6455-6775

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 22.11.2022

Revize Tarihi: 19.12.2022

Kabul Tarihi: 25.06.2023

Atf Bilgisi: Sulak, S. E. ve Aydın, B. (2023). Sınıf öğretmenlerinin mesleki ve sosyal yönden gelişimlerinin incelenmesi. *Sınıf Öğretmenliği Araştırmaları Dergisi (SÖAD)*, 3(1), 62-80.

ÖZ

İlkokul yılları öğrencileri hayata hazırlayan eğitimin temel basamağıdır. Bu dönemde öğrenci-öğretmen arasındaki iletişimin kalitesi eğitimin niteliğini belirlemektedir. Eğitimde iletişim ve etkileşim sürecine etki eden becerilerin başında öğretmenin sahip olduğu mesleki ve sosyal beceriler gelmektedir. Bu doğrultuda öğretmenlerin mesleki ve sosyal açıdan kendilerini sürekli yenilemeleri ve geliştirmeleri gerekmektedir. Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin mesleki ve sosyal yönden gelişimlerini incelemektir. Çalışma nitel araştırma yaklaşımlarından durum çalışması deseninde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu devlet ilkokullarında görev yapan 24 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak öğretmenlerin mesleki ve sosyal gelişim süreçlerini ölçen açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler üzerinde içerik analizi yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre sınıf öğretmenlerinin mesleki ve sosyal yönden güçlü yönlerinin başında iletişim becerisi gelmektedir. Sınıf öğretmenlerinin mesleki yönden zayıf yönlerinin başında teknoloji kullanımı, sosyal yönden zayıf yönlerinin başında ise çekingen olmaları gelmektedir. Sınıf öğretmenleri mesleki gelişimleri için genellikle hizmetçi kurs ve seminerlere katıldıklarını belirtmişlerdir. Sosyal gelişimlerine yönelik ise genellikle sanatsal faaliyetlere katılmaktadırlar. Sınıf öğretmenlerinin mesleki ve sosyal yönden gelişimlerini etkileyen etmenlerin/faktörlerin başında buldukları yerin özellikleri (coğrafya) daha sonra ekonomik koşullar gelmektedir.

Anahtar kelimeler: İlkokul, sınıf öğretmenleri, mesleki gelişim, sosyal gelişim.

EXAMINATION OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS' VOCATIONAL AND SOCIAL DEVELOPMENTS

ABSTRACT

Primary school years are the basic step of education that prepares students for life. In this period, the quality of communication between the student and the teacher determines the quality of education. At the beginning of the skills that affect the communication and interaction process in education are the professional and social skills of the teacher. In this direction, teachers need to constantly renew and develop themselves professionally and socially. The purpose of this research is to examine the professional and social development of primary school teachers. The study was carried out in the case study pattern, which is one of the qualitative research approaches. The study group of the research consists of 24 primary school teachers working in public primary schools. As a data collection tool, a semi-structured interview form consisting of open-ended questions measuring teachers' professional and social development processes was used. Content analysis was performed on the obtained data. According to the results of the research, communication skills come first among the professional and social strengths of primary school teachers. The primary weakness of primary school teachers is the use of technology, and their social weakness is shyness. Primary school teachers stated that they usually attend in-service courses and seminars for their professional development. As for their social development, they usually participate in artistic activities. At the beginning of the factors/factors affecting the professional and social development of primary school teachers are the characteristics of the place they are located (geography) and then the economic conditions.

Keywords: Primary school, primary school teacher, vocational development, social development.

Giriş

Eğitimin olmazsa olmaz unsurlarının başında öğretmen gelmektedir. Her ne kadar dijital teknolojilerin öğretmenin yerini alabileceğine yönelik tartışmalar yapılsa da, öğretmenin yerini doldurabilecek bir unsur halen bulunmamaktadır. Öğretmen yönlendiren, öğreten ve rehber olma yönü ile öğrencinin eğitim sürecini şekillendirmektedir. Bu sürecin sağlıklı yürümesi için öğretmenin hem mesleki hem de sosyal yeterliliklere sahip olması gerekmektedir. Özellikle eğitimin temel basamağı olan ilkokulda sınıf öğretmenlerinin sahip oldukları mesleki ve sosyal yeterlilikler, öğrencilerin bütün eğitim hayatını etkilemektedir.

Öğretmenlerin mesleki ve sosyal açıdan gelişmişlik düzeyleri olumlu sınıf ortamlarının oluşmasına doğrudan etki etmektedir. Jennings ve Greenberg (2009) olumlu sosyal sınıf modellerinde, öğrencilerin istenmeyen davranışlarını yönetecek sosyal ve duygusal yeterliliğe sahip öğretmenlerin bulunması gerektiğini vurgulamaktadır. Mesleki ve sosyal açıdan yeterliliğe sahip olmayan öğretmenler öğretmen-öğrenci etkileşiminde ve sınıf yönetiminde zorlanmakta, dolayısıyla stres yaşamaktadırlar.

Öğretmenlik, diğer birçok mesleğe kıyasla oldukça stresli bir meslektir (Johnson ve diğerleri, 2005). Öğretmenlerin stres seviyeleri, daha düşük iş tatmini ile ilişkilidir (Klassen ve Chiu, 2010). Uzun süreli stres duygusal tükenmişliğe yol açabilir (Maslach ve diğerleri, 2001). Bu durum mesleği bırakmaya kadar gidebilir. Nitekim araştırmalar, öğretmenlerin stresinin öğrencilerle olan ilişkilerini olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir (Yoon, 2002).

İyi bir eğitim süreci şüphesiz nitelikli, kendini geliştirmiş öğretmenlere bağlıdır (Özer, 2008). Hızla değişen ve gelişen bu topluma uyum sağlamak için öğretmenlerin araştıran, öğrenen, kendini sürekli geliştiren ve çözüm odaklı olması gerekmektedir (Çapuk ve Ünsal, 2017). Öğretmenlik mesleği devamlılığı olan bir meslektir (Ayas, 2009). Öğretmenlik ayrıca bir kişilik mesleğidir. Tavrı, tutumu, davranışı öğretmenlik niteliği ile ilgili ve başarıyı doğrudan etkilemektedir. Öğretmenin görevi sadece sınıf ve okullarda değil toplumun bütünündedir. Öğretmen bu yönleriyle rehberlik ettiği öğrencilerine ve topluma örnek olmaktadır (Ataunal, 2003).

Öğretmen kendisini mesleki ve kişisel yönden daima geliştiren, geliştirmek için ilgili fırsatları araştırıp değerlendiren bir birey olmalıdır (Seferoğlu, 2004). Hızla değişen ve gelişen bu toplumda ancak kendini geliştirebilen öğretmenler fark yaratacaktır (Özcan, 2011). Eğitimin temelleri ilkokulda atılmakta ve sınıf öğretmenleri bu temelin mimarları olmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin öğretmekle sorumlu olduğu pek çok alan vardır. Bu nedenle eğitim sisteminde önemli bir rolü bulunmaktadır (Gültekin, 2010). Sınıf öğretmenin kişisel ve sosyal bağlamda mesleki değer, inanç ve duygularını yapılandırması sınıf öğretmenlerinin mesleğini içselleştirmesini, benimsemesini ve kimliğinin oluşmasını mümkün kılacaktır (Girgin, 2016).

İlkokul eğitimini sadece öğrenci veya ortam özelinde değerlendiremeyiz. Öğretmen bu sürecin ana unsurudur. Yeterli düzeyde kendini geliştirmemiş öğretmenin öğrencilere fayda sağlamayacağı açıktır. Öğretmenin gelişim süreçlerini mesleki ve sosyal gelişim olarak ele alabiliriz. Her ne kadar ayrı gelişim alanları olarak görülse de mesleki gelişim ve sosyal gelişim iç içedir ve birbirini doğrudan veya dolaylı olarak etkiler.

Mesleki, kişisel ve sosyal gelişim birbiri ile önemli ölçüde örtüşmektedir (Bell ve Gilbert, 1994). Fraser ve diğerleri (2007) öğretmen gelişiminin sosyal yönünü bireysel ve grup ilişkilerinde, risk ve uygulama alanlarında ele almış; mesleki yönünü teori ve pratik arasındaki bağlantının güçlü olmasında önemli ölçütler olarak belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin mesleki iyi oluşları, araştırmalarda önemi giderek artan bir konudur (Cumming, 2017). Timperley (2011), öğretmenin mesleki öğrenmeleri ve gelişiminin öğrencilerin entelektüel, ruhsal, fiziksel, ahlaki, sosyal ve kültürel refahını artırma ile sonuçlanabileceğini vurgulamaktadır. Bu

nedenle, öğretmenlerin bilgi ve becerilerine yapılan yatırım, eğitime yapılan diğer yatırımlardan daha fazla öğrenci başarısını artırma potansiyeline sahiptir (Darling-Hammond ve McLaughlin 1999).

Mesleki gelişim, öğretmenlerin mesleki başarı kazandıkları, içerik ve kariyerlerini geliştirdikleri bir süreç olarak tanımlayan Gözütok (1991), mesleki gelişimin amaca ulaşması için doğru planlanması ve uygulanması gerektiği görüşündedir. Mesleki gelişim süreci öğretmenlerin meslek hayatları boyunca devam eden ve aktif öğrenmeyi gerekli kılan bir öğrenme sürecidir (Özdemir, 2016).

Öğretmenlerin mesleki gelişim faaliyetleri kurs, seminer, yüksek lisans programları gibi sıklıkla kullanılan modellerle desteklenmektedir (Marcia ve Garcia, 2016). Mesleki gelişim faaliyetleri olarak yapılan resmi, yapılandırılmış seminerlerin dışında yeni yaklaşımların benimsenmiş olduğu faaliyetlerde bulunmaktadır. Bunlar çalıştay, yerel ve ulusal konferanslar, kolej kursları, özel enstitüler gibi hatta öğretmenlerle günlük, resmi olmayan koridor tartışmalarına kadar, öğrenci çalışmalarındaki grup tartışmaları, bir kitap kulübü, bir öğretmen ağı veya bir çalışma grubu olarak da karşımıza çıkmaktadır. Müfredat materyalleri bile bir mesleki gelişim kaynağı olabilir (Desimone, 2011).

Öğretmen gelişiminde bir diğer husus öğretmenlerin sosyal yönden yeterlilik ve gelişimidir. Sosyal süreç öğretmenlik gelişimi açısından önemli bir faktör olarak görülmektedir (Bell ve Gilbert, 1994). Sosyal gelişim, bireyin doğumundan yetişkin oluncaya kadar diğer bireylerle olan ilişkilerinin ve onlara karşı geliştirdiği, ilgili olduğu davranışların tümüne denir (Çubukçu ve Gültekin, 2006). Günümüzde yoğun iş temposunun ortaya çıkardığı stresli, rutin ve sıkıcı ortamlar insan sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir. Teknolojinin gelişimiyle çalışma sürelerinin azalması, gelir düzeyinin artması, ulaşım ve haberleşme sistemlerinin gelişmesi gibi faktörler insanların kendilerine vakit ayırmasına ve etkinliklere katılım sağlamasına ile yaşamının önemli bir parçası haline getirmiştir (Can, 2015).

İnsanlar zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak için geçirdikleri zamanın dışında, serbest zamanlarını değerlendirmek, günlük yaşam dertlerinden uzaklaşmak için kendi tercihleri doğrultusunda sosyal faaliyetlerde bulunmaktadırlar (Türkmen vd., 2013). İnsanlar serbest zamanlarında zorunlu olarak buldukları ortamlarından ayrılarak dinlenme, eğlenme farklı insanlarla tanışma sosyalleşme gibi birçok çeşitli faaliyet gerçekleştirmektedir (Albayrak, 2012). Bu çeşitli faaliyetlere katılım insanların yenilenmesi için önemli bir fonksiyondur. Birey bu süreçte rahatlamış ve motive olmuş bir halde bulunur ve bu durum diğer alanlardaki faaliyetlerine, davranışlarına olumlu yönde yansır (Yılmaz, 2004). Özellikle sınıf öğretmenlerinin sosyal-kültürel ve sportif yönden kendilerini desteklemeleri öğretmenlik alanındaki başarılarını artıracak ve psikolojik yönden olumlu etkileyecektir (Arslan, 2019).

Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimlerine yönelik ulusal düzeyde bazı çalışmalar bulunmaktadır (Çapuk ve Ünsal, 2017; Kaçan, 2004; Seferoğlu, 2001; Süleymangil, 2013; Özan ve Polat, 2014;). Uluslararası düzeyde de öğretmenlerin mesleki gelişimi ile ilgili benzer çalışmalar mevcuttur (Avalos, 2011; Ingvarson vd., 2005; Petrie ve McGee, 2012; Taylor vd., 2011). Öğretmenlerin sosyal gelişimlerine yönelik çalışmalarda rekreasyonel faaliyetler, boş zaman etkinlikleri (Arslan, 2019; Demirbaş ve Dinçer, 2020; Özsoy, 2018; Tayfun, 2019) şeklinde dolaylı olarak değinilmektedir. Ancak öğretmen gelişimini bütüncül bir anlayışla ele alan çalışmaya rastlanılmamıştır. Gelişim sürecinde mesleki ve sosyal gelişim birbiri ile ilişkili ve birbirini dolaylı veya doğrudan etkiler niteliktedir. Bu nedenle öğretmenlerin gelişim süreçlerinde mesleki gelişim ve sosyal gelişimin birlikte incelenmesi konu alanına bütüncül yaklaşılması açısından önemlidir. Bu noktada öğrencilerin bütün eğitim hayatlarına etki eden sınıf öğretmenlerinin gözünden mesleki ve sosyal gelişimlerinin incelenmesi, öğretmen gelişim süreçlerine dair alınacak tedbirlere ve adımlara bir çerçeve sunacaktır.

Öğretmenlerin gelişim özellikleri doğrudan ve dolaylı olarak öğrenci başarısına ve eğitimin niteliğine etki etmektedir. Eldeki çalışmada sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda mesleki ve

sosyal yönden gelişim düzeylerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır;

1. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre mesleki ve sosyal yönden güçlü yönleri nelerdir?
2. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre mesleki ve sosyal yönden zayıf yönleri nelerdir?
3. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre mesleki ve sosyal gelişim açısından gerçekleştirdikleri etkinlikler nelerdir?
4. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre mesleki ve sosyal yönden gelişimlerini engelleyen faktörler/etmenler nelerdir?
5. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre mesleki ve sosyal yönden gelişimlerine dair önerileri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseniyle gerçekleştirilmiştir. Nitel durum araştırmasının en temel özelliği bir ya da birkaç durumun bütüncül bir yaklaşımla derinliğine araştırılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Durum çalışmasında amaç, bir durumun seçilip ve durumun bir sorunu ya da meseleyi nasıl gösterdiğini açıklamaktır (Creswell, 2019). Bir başka ifadeyle ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve bu durumdan nasıl etkilendikleri üstüne odaklanan çalışmalardır (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2011). Araştırmada sınıf öğretmenlerinin mesleki ve sosyal yönden gelişimlerine yönelik deneyimleri, görüşleri ve önerileri bütüncül bir yaklaşımla derinlemesine incelendiği için durum çalışması deseni tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabılır örnekleme yöntemi ile belirlenen, devlet ilkokullarında görev yapan 12 kadın, 12 erkek öğretmen olmak üzere toplam 24 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin demografik özellikleri incelendiğinde, yaş aralıklarına göre genç öğretmenlerin, eğitim durumlarına göre lisans mezunlarının, mesleki kıdemlerine göre 1-5 yıllık öğretmenlerin çoğunlukta olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin demografik özelliklerinin dağılımı tablo 1'e gösterilmiştir.

Tablo 1
Demografik özellikler

Cinsiyet	f	%
Kadın	12	50
Erkek	12	50
Yaş		
20-29	11	45,8
30-39	7	29,2
40-49	4	16,7
50 Yaş Ve Üstü	2	8,3
Eğitim Düzeyi		
Lisans	21	87,5
Lisansüstü	3	12,5
Mesleki Kıdem		
1-5 Yıl	10	41,7
6-10 Yıl	2	8,3
11-15 Yıl	3	12,5
16-20 Yıl	6	25
21 Yıl Ve Üstü	3	12,5
Görev Yaptığı Yer		

Köy İlkokulu	14	58,3
Merkez İlkokulu	10	41,7

Veri Toplama Araçları

Nitel araştırma insanların olayları nasıl düşündüğü, olayları nasıl anlattıkları ve dünyayı nasıl gördüklerini yansıtır. Ayrıca bireylerin konuya yönelik farklı bakış açılarını sunar (Creswell, 2019). Bu nedenle eldeki araştırmada sınıf öğretmenlerinin mesleki ve sosyal yönden gelişimlerini yönelik nasıl düşündüklerini yansıtmak amacıyla açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu yaklaşımı kullanılmıştır. Bu yaklaşıma göre araştırmacı hazırlanmış olduğu konuya sadık kalarak sorularını sorar (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Araştırmacılar tarafından hazırlanan katılımcı görüşme formunda soruların açık ve anlaşılır olmasına, odaklı sorular hazırlama, açık uçlu sorular sorma, yönlendirmekten ve çok boyutlu sorular sormaktan kaçınma, farklı türden sorulara ve mantıklı bir düzen içerisinde düzenlenmesi ilkelerine dikkat edilerek hazırlanmıştır. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerine çalışma hakkında bilgi verilmiş ve çalışma grubunda yer alan sınıf öğretmenlerinin bu araştırmaya gönüllü katıldıkları belirlenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan 8 açık uçlu soru temel eğitim alanında görev yapan iki doçent tarafından incelenmiş, 3 soru formdaki diğer maddelerle benzer olduğu için çıkarılmış ve nihai formda uzman görüşleri sonucunda 5 açık uçlu soru yer almıştır. Bu görüşme formunda yer alan açık uçlu sorulara katılımcıların görüşlerini detaylandırmaları için açıklayınız, neden, niçin vb. sonda sorular eklenmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada yarı-yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen verilerin analizi için içerik analiz tekniği kullanılmıştır. İçerik analizinin amacı toplanan verileri açıklayabilecek kavram veya ilkelere ulaşmaktır. Bu amaç doğrultusunda toplanan veriler önce kavramsallaştırılıp sonra kavramlara göre mantıklı bir düzenleme yapılması gerekmektedir. Buna göre veriyi açıklayan temalar belirlenir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Verilerin analizinde çalışmanın alt problemleri ana temaları oluşturmaktadır. Bu ana temaların altında öğretmen görüşleri sistematik olarak benzer ve farklı olma durumlarına göre sınıflandırılmış, her bir ana tema altında alt temalar belirlenmiştir.

Etik sorunları gidermek için katılımcılar Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24 şeklinde kodlanmıştır. Katılımcıların sorulara verdikleri yanıtlara göre temalar oluşturulmuştur. Temalar belirlenirken temel eğitimde görev yapan iki doçent uzman görüşünden (temel eğitimde görev yapan iki doçent) yararlanarak güvenilirlik artırılmaya çalışılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler her iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlanmış ve araştırmacıların değerlendirmeleri arasında uyum Miles- Huberman güvenilirlik formülüne göre .92 olarak belirlenmiştir.

Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin mesleki ve sosyal gelişimlerinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmanın bulguları alt amaçlar çerçevesinde sunulmuştur. Sınıf öğretmenlerinin mesleki açıdan güçlü yönlerine ilişkin görüşleri aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 2
Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Açından Güçlü Yönleri

Temalar	f	%
İletişim	7	29.1
Araştırmacı	4	16.6
Sabır	4	16.6
Yenilikçi	3	12.5
Çocuk sevgisi	3	12.5
Mesleği sevme	3	12.5

İdealist	3	12.5
Teknoloji kullanımı	2	8.3
Rehber	1	4.1
Planlama	1	4.1
Alan Bilgisi	1	4.1
İyi bir gözlemci	1	4.1
Sınıf yönetimi	1	4.1

Tablo 2 incelendiğinde sınıf öğretmenleri mesleki açıdan güçlü yönlerinin başında iletişim becerisi (f:7) gelmektedir. Daha sonra sınıf öğretmenlerinin öğrencilere karşı sabırlı olduklarını ve araştırmacı bir kişiliğe sahip olduklarını belirtmişlerdir. Mesleki açıdan güçlü yönler incelenirken yenilikçi (f:3), çocuk sevgisi (f:2), idealist (f:2), teknoloji kullanımı (f:1), rehber (f:1), planlama (f:1), alan bilgisi (f:1), iyi bir gözlemci (f:1), sınıf yönetimi (f:1) gelmektedir. Sınıf öğretmenlerinin mesleki açıdan güçlü yönlerine ilişkin görüşlerinden doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“Çocukların seviyesine inip onların dilinden konuşup konuları oyunla öğretmem” (Ö1)

“Üzerinde çalıştığımız konuyu etkinliklerle destekleyerek, içselleştirmelerini sağlayıp özünü kavramaları için öğrencilerime rehberlik ederim.” (Ö16)

“Her kazanımın yapısına uygun yöntem ve teknik kullanmak. İçerik üretirken yaratıcı bakış açısına sahip olmak. Öğrencilerin ilgi, istek ve seviyelerini belirlerken iyi bir gözlemci olmak. Öğretmen-öğrenci ilişkisini koruyarak etkili sınıf yönetimine sahip olmak.” (Ö9)

“Mesleki açıdan en güçlü yönüm planlamadır. Ders hazırlığım ve planlamam genel olarak güçlüdür. Bu sayede öğrencilerimle bir sonraki adıma daha rahat geçiş yaparım.” (Ö21)

Sınıf öğretmenlerinin sosyal açıdan güçlü yönlerine ilişkin görüşlerine aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 3
Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Açıdan Güçlü Yönleri

Temalar	%
İletişim	33.3
Yeniliklere açık	12.5
İşbirliğine yatkın	12.5
Girişimci	8.3
Anlayışlı	8.3
Saygılı	8.3
Sosyal aktivitelere açık	8.3
Empati	4.1
Arkadaş canlısı	4.1
İyi bir dinleyici	4.1

Tablo 3 incelendiğinde sınıf öğretmenleri sosyal açıdan güçlü yönlerinin başında iletişim becerisi (f:8) gelmektedir. Daha sonra yeniliklere açık (f:3) ve işbirliğine yatkın (f:3) gelmektedir. Sosyal açıdan güçlü yönleri incelenirken girişimci (f:2), anlayışlı (f:2), saygılı (f:2), sosyal aktivitelere açık (f:2), empati kurmak (f:1), arkadaş canlısı olmak (f:1) gelmektedir. Sınıf öğretmenlerinin sosyal açıdan güçlü yönlerine ilişkin görüşlerinden doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“Sosyal yönden en güçlü yanımla iletişim becerilerimdir. Öğrencilerimle, çalışma arkadaşlarımla ve idarecilerimle olumlu yönde iletişim kurabilir. Bu iletişim sayesinde genellikle ortak çalışma kültürü geliştirebiliriz.” (Ö21)

“Neşeli 'uzlaştırıcı, hümanist' iyi bir dinleyici dans, müzik, doğa tutkunu, amatör turmanıcı” (Ö12)

“Yürüyüş yaparım gün yaparız arkadaşlarımla kahve içmeyi severim. Keyif alırım” (Ö23)

“Grup halinde bir şeyler yapabilmek için önderlik yaparım genelde” (Ö11)

Sınıf öğretmenlerinin mesleki açıdan zayıf yönlerine ilişkin görüşleri aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 4

Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Açıdan Zayıf Yönleri

Temalar	%
Teknoloji Kullanımı	16.6
Yöntem-Teknik	12.5
Sabırsız	8.3
Tecrübesizlik	8.3
Veli İletişimi	4.1
Yenilikleri geç takip etme	4.1
Zaman Yönetimi	4.1
Plansızlık	4.1
Yetersizlik duygusu	4.1

Tablo 4 incelendiğinde sınıf öğretmenleri mesleki açıdan zayıf yönlerinin başında teknoloji kullanımı (f:4) gelmektedir. Daha sonra yöntem-teknik (f:3) gelmektedir. Sınıf öğretmenlerinin mesleki açıdan zayıf yönleri incelendiğinde sabırsız(f:2), tecrübesizlik (f:2), veli iletişimi (f:1), yenilikleri geç takip etme (f:1), zaman yönetimi (f:1), plansızlık (f: 1) gelmektedir. Sınıf öğretmenlerinin mesleki açıdan zayıf yönlerine ilişkin görüşlerinden doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“Teknoloji Kullanmayı sevmiyorum. Ancak eğitimde kullanılması zorunlu olmalıdır. Çünkü kaynak ve örneklere ulaşmak çok kolay oluyor. Öğrenciyi görsel açıdan destekliyor. Bu durum öğrenmede kalıcılık sağlıyor.” (Ö6)

“Özellikle devamsızlık nedeniyle geride kalan bir kaç öğrenci için etkili olamamak. Öğrenciler arasında oluşan seviye farklılıkları nedeniyle bazen zaman yönetiminde başarısız olmak.” (Ö21)

“Her öğrencinin her kazanıma ulaşması gerektiğini düşünerek ulaşamayan öğrencilerle ilgili yetersizlik duygusu yaşama” (Ö22)

Sınıf öğretmenlerinin sosyal açıdan zayıf yönlerine ilişkin görüşleri aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 5

Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Açıdan Zayıf Yönleri

Temalar	%
Çekingen	16.6
İletişim problemi	16.6
Sanatsal faaliyet	8.3
Çabuk sıkılmak	8.3
Spor faaliyetleri	4.1
Merak	4.1
İnsanlara çok güvenmek	4.1
Fazla samimiyet	4.1
Sosyal ortamlara girmiyorum	4.1

Tablo 5 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin sosyal açıdan zayıf yönlerinin başında çekingenlik (f:4) ve iletişim (f:4) gelmektedir. Daha sonra sanatsal faaliyetler (f:2), çabuk sıkılmak

(f:2) gelmektedir. Sınıf öğretmenlerinin sosyal açıdan zayıf yönü incelendiğinde spor faaliyetleri (f:1), merak (f:1), insanlara çok güvenmek (f:1), fazla samimiyet (f:1) gelmektedir. Sınıf öğretmenlerinin sosyal açıdan zayıf yönlerine ilişkin görüşlerinden doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“Sosyal faaliyetlerde bulunurken insanlarla iletişimde bulunurken fazla samimi davranmak.”
(Ö:20)

“İlk girdiğim ortamlarda çekingen durabiliyorum” (Ö3)

“Pandemi nedeniyle sosyal ortamlara çok girmiyorum.” (Ö11)

“Yeni kişilerle tanışmak istemiyorum. Az ve öz bir sosyal ortam tercih ediyorum.” (Ö22)

Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimine yönelik etkinliklere ilişkin görüşleri aşağıdaki tabloya yer verilmiştir.

Tablo 6
Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Gelişimine Yönelik Etkinlikleri

Temalar	f	%
Seminer-kurs ve hizmetiçi eğitim alıyorum	13	54.1
Araştırım- okurum	7	29.1
Lisansüstü eğitim alıyorum	6	25
Ek üniversite okuyorum	1	4.1
Güncel kalıyorum	1	4.1
Sorguluyorum	1	4.1

Tablo 6 incelendiğinde sınıf öğretmenleri mesleki gelişimine yönelik etkinliklerin başında seminer-kurs ve hizmetiçi eğitimleri aldıklarını (f:13) gelmektedir. Daha sonra lisansüstü eğitim alıyorum (f:6) ve araştırım (f: 6) gelmektedir. Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimine yönelik etkinlikleri incelendiğinde ek üniversite okuyorum (f:1), güncel kalıyorum (f:1), sorguluyorum (f:1) gelmektedir. Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimine yönelik etkinliklerine ilişkin görüşlerinden doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“Mesleki gelişime yönelik ilk olarak lisansüstü eğitime başladım. MEB’in sunduğu hizmetiçi eğitimler ile birlikte farklı eğitimlere katılarak kendimi geliştirmeye çalışıyorum.” (Ö24)

“Araştırıyorum, daha iyi nasıl yapabilirim diye sorguluyorum.” (Ö1)

“Hizmetiçi eğitimleri kaçırmam, bol kitap okuma yaparım, eğitimle ilgili söyleşileri dinlerim.”
(Ö12)

Sınıf öğretmenlerinin sosyal gelişimlerine yönelik etkinlikleri aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 7
Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Gelişime Yönelik Etkinlikleri

Temalar	f	%
Sanatsal faaliyetlere katılıyorum	7	29.1
Yeni ortam ve insanlar	5	20.8
Sportif faaliyetlere katılıyorum	4	16.6
Arkadaş ortamı	3	12.5
sohbetleri/buluşmaları		
Hiçbir şey yapmıyorum	3	12.5
Bitki yetiştiriyorum	1	4.1

Tablo7 incelendiğinde sınıf öğretmenleri sosyal gelişime yönelik etkinliklerinin başında sanatsal faaliyetlere katılıyorum (f:7) gelmektedir. Daha sonra yeni ortamlarda ve insanlarla oldukları (f:5) gelmektedir. Sınıf öğretmenlerinin sosyal gelişimine yönelik etkinlikleri incelendiğinde sportif faaliyetler (f:4), arkadaş ortamı ve sohbetleri (f:3), hiçbir şey yapmıyorum (f:3), bitki yetiştiriyorum (f:1) gelmektedir. Sınıf öğretmenlerinin sosyal gelişimine yönelik etkinliklerine ilişkin görüşlerinden doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“Bulduğum yerde düzenlenen voleybol ve gezi etkinliklere katılarak hem sosyalleşmek hem de farklı insanlarla iletişimde bulunarak sosyal gelişimi arttırmaya çalışıyorum. Bunların haricinde kültürel açıdan internet üzerinden araştırmalar yaparak sosyal yönümü güçlendirmeye çalışıyorum.” (Ö17)

“Farklı spor ve sanatsal etkinliklere katılıyorum” (Ö20)

“Arkadaşlarımla pandemi nedeniyle yüz yüze görüşmesem de telefonla arayarak hal hatır soruyorum. İlişkilerimi iyi tutmaya çalışıyorum.” (Ö24)

Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimini engelleyen faktörlere/etmenlere ilişkin görüşleri aşağıdaki tabloda yer verilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimini engelleyen faktörler/etmenlere ilişkin görüşlerinden doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 8
Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Gelişimi Engelleyen Faktörler/Etmenleri

Temalar	%
Coğrafya	33.3
Ekonomi	8.3
Veli İlgisizliği	8.3
Okulun Fiziksel Şartı	8.3
Kalıplaşmış Eğitim Anlayışı	8.3
Teknoloji Yetersizliği	4.1
Öğrenci Fazlalığı	4.1
Okul Ortamı	4.1
Tecrübesizlik	4.1
Zaman Yetersizliği	4.1

Tablo 8 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimini engelleyen faktörlerin/etmenlerin başında coğrafya (f:8) gelmektedir. Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimini engelleyen faktörler/etmenler incelendiğinde ekonomi(f:2), veli ilgisizliği (f:2), okulun fiziksel şartı (f:2), kalıplaşmış eğitim anlayışı (f:2), teknoloji yetersizliği (f:1), öğrenci fazlalığı (f:1), okul ortamı (f:1), tecrübesizlik (f:1) gelmektedir. Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimini engelleyen faktörler/etmenlere ilişkin görüşlerinden doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“Bazı hizmetiçi eğitimlerin belli merkezlerde oluşu, köy okulu olmamız sebebiyle eve ulaşma saatimizin geç olup vakit ayıramamak.” (Ö16)

“Bulduğum yerdeki teknolojik imkânsızlıklar ve kültürel farklılıklardan kaynaklı eğitime bakış açısı mesleki gelişimime engel olmaktadır.” (Ö17)

“Zaman yetersizliği. Anneliğin verdiği sorumlulukları yerine getirirken yüz yüze kurslara katılma isteğimi erteliyorum.” (Ö24)

Sınıf öğretmenlerinin sosyal gelişimini engelleyen faktörlere/etmenlere ilişkin görüşleri aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 9
Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Gelişimini Engelleyen Faktörler/Etmenler

Temalar	f	%
----------------	----------	----------

Coğrafya	8	33.3
Ekonomi	5	20.8
Zaman	3	12.5
Pandemi	1	4.1
Nüfus yetersizliği	1	4.1
Yoğun tempo	1	4.1

Tablo 9 incelendiğinde sınıf öğretmenleri sosyal gelişimini engelleyen faktörlerin/etmenlerin başında coğrafya (f:8) gelmektedir. Daha sonra ekonomik (f:5) gelmektedir. Sınıf öğretmenlerinin sosyal gelişimini engelleyen faktörler/etmenler incelendiğinde zaman (f:3), pandemi (f:1), nüfus yetersizliği (f:1), yoğun tempo (f:1) gelmektedir. Sınıf öğretmenlerinin sosyal gelişimini engelleyen faktörler/etmenlere ilişkin görüşlerinden doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“Bulduğum yerde sosyalleşmek adına kısıtlı faaliyetler bulunmaktadır. Bu da sosyal gelişimi engelleyen bir durumdur.” (Ö17)

“Hobilerimizi gerçekleştirmeye hatta keşfetmeye maddi durumunuzun elvermeyişi”(Ö16)

“Yoğun tempodaki iş hayatım nedeniyle arkadaşlarıma zaman ayıramamam”(Ö19)

Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişim önerilerine aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 10
Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Gelişim Önerileri

Temalar	f	%
Kurs- Seminer	11	45.8
Lisansüstü eğitim	4	16.6
Teknoloji	2	8.3
Araştırma okuma	2	8.3
Yöntem-Teknik	1	4.1
Deneyim	1	4.1
Okul şartlarını iyileştirsin	1	4.1
Meslektaşlarıyla ortak etkinlik	1	4.1
Sınıf öğretmenleri teşkilatı	1	4.1
Tecrübeli öğretmenlerden faydalanma	1	4.1

Tablo 10 incelendiğinde sınıf öğretmenlerine mesleki gelişim önerilerinin başında kurs ve seminerlere katılması (f:11) gelmektedir. Daha sonra lisansüstü eğitim almaları (f:4) gelmektedir. Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişime yönelik öneriler incelendiğinde teknoloji (f:2), araştırma (f:2), yöntem-teknik(f:1), deneyim (f:1), okul şartlarının iyileştirilmesi (f:1), meslektaşlarıyla ortak etkinlik (f:1), sınıf öğretmenleri teşkilatı (f:1), tecrübeli öğretmenlerden faydalanma (f:1) gelmektedir. Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişim önerilerine ilişkin görüşlerinden doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“Kariyer ilerlemesi Hizmet içi eğitim kurslarının nitelik ve niceliğinin artırılması Mesleğe girişte daha başarılı öğrencileri çekebilecek statüye çıkarılması” (Ö18)

“Yüksek lisans ve doktora eğitimine teşvik edici uygulamalar yapılmalıdır. Hizmet içi eğitimlerin daha etkin ve etkili hale getirilmesi gerekmektedir.”(Ö17)

“İlksan üyeliği zorunlu olmaktan kaldırılmalı ve daha kapsamlı ve kullanılabilir bir sınıf öğretmenleri teşkilatı kurulmalı”(Ö11)

“Sınıf öğretmenleri mesleki gelişimlerinin ilk adımı olarak lisansüstü eğitimi almalıdır. İkinci adım olarak her ilçe düzeyinde öğretmen akademileri kurularak çevre üniversitelerde görev yapan akademisyenler ile ortak çalışmalar yürütmeleri ve bu çalışmaların sonuçları sınıflara

yansıtılmalıdır. Üçüncü adım ise hizmetiçi eğitimler, pragmatist bir yaklaşımla öğretmenlerin mesleki gelişimlerine doğrudan etki yapacak şekilde düzenlenmeli ve bu eğitimlerin alınması zorunlu tutulmalıdır.” (Ö24)

Sınıf öğretmenlerinin sosyal gelişime yönelik önerileri aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 11
Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Gelişim Önerileri

Temalar	f	%
Sanatsal faaliyet	6	25
Spor faaliyeti	6	25
Etkinlik ve faaliyet katılım	4	16.6
Meslektaşlarıyla etkileşim	3	12.5
Coğrafya	2	8.3
Kitap okuma	2	8.3
Sosyal medya	1	4.1
Kulüp etkinlikleri	1	4.1
Tur/gezi programı	1	4.1
İdarecilerin anlayışlı olması	1	4.1
İletişim	1	4.1

Tablo 11 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin sosyal gelişim önerilerinin başında sanatsal faaliyet (f:6) ve sosyal faaliyet (f:6) gelmektedir. Bununla birlikte etkinlik ve faaliyetlere katılın (f:4), meslektaşlarıyla etkileşim (3), coğrafya (f:2), kitap okuma (f:2), sosyal medya (f:1), kulüp etkinlikleri (f:1), tur ve gezi programı (f:1), idarecilerin anlayışlı olması (f:1), iletişim (f:1) gelmektedir. Sınıf öğretmenlerinin sosyal gelişim önerilerine ilişkin görüşlerinden doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“Daha anlayışlı bir idare, huzurlu çalışma ortamları, öğretmenlerin ailelerine daha yakın yerlere atanması ve maaş iyileştirmesi olursa zaten öğretmen sosyal olur.” (Ö19)

“Bir hobi edinip zaman ayırmaları, Okul spor takımları çok verimli olabilir. Her okulun bir takımı olmalı voleybol basketbol gibi” (Ö16)

“Öğretmenlerin sosyal açıdan gelişmeleri adına ilçe öğretmen kulüpleri kurulmalıdır. Bu kulüpte öğretmenlere sanat ve sosyal becerilerini geliştirecek etkinlikler yapılmalı, tartışma ortamları sunulmalıdır. Ayrıca bu kulüplerde öğretmenlerin sosyal yönlerini geliştirecek spor, sanat yarışmaları yapılmalı ve ödüllendirilmelidir.” (Ö21)

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Sınıf öğretmenlerinin mesleki ve sosyal yönden gelişimlerinin incelenmesinin amaçlandığı çalışmada; sınıf öğretmenlerinin mesleki açıdan güçlü yönleri başlığı altında 13 tema bulunmaktadır. Bunlar iletişim, araştırmacı, sabır, yenilikçi, çocuk sevgisi, mesleği sevme, idealist, teknoloji kullanımı, rehber, planlama, alan bilgisi, iyi bir gözlemci, sınıf yönetimidir. Mesleki açıdan güçlü yönlerinin başında iletişim becerisi gelmektedir. Bu sonuç Aküzüm ve Gültekin’in (2017) çalışmalarında elde ettikleri sonuçla benzerlik göstermektedir. Aküzüm ve Gültekin (2017) çalışmalarında “sınıf öğretmenlerinin kendilerini en çok yeterli gördükleri alan iletişim becerisidir.” sonucuna ulaşmıştır.

Sınıf öğretmenlerinin sosyal yönden güçlü oldukları alanlara göre 10 tema bulunmaktadır. Bunlar iletişim, yeniliklere açık, iş birliğine yatkın, girişimci, anlayışlı, saygılı, sosyal aktivitelere açık, empati, arkadaş canlısı ve iyi bir dinleyici şeklindedir. Sınıf öğretmenlerinin sosyal yönden güçlü olarak en çok iletişim becerisini söylemişlerdir. Mesleki ve sosyal yönden en çok tekrar eden tema iletişim olmuştur. Bunun beraberinde yeniliklere açık olduklarını belirtmişlerdir. Öztürk ve Summak (2014) çalışmalarında ilköğretim öğretmenlerinin çoğunluğu yeniliklere açık olduklarını, sosyal

ortamlarda fikir önderliği yaptıklarını belirtmiştir. Hem mesleki hem sosyal yönden güçlü yön olarak iletişim becerisi ortak beceri olarak belirtilmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin mesleki açıdan zayıf oldukları alanlara göre 9 tema belirlenmiştir. Bunlar teknoloji kullanımı, yöntem-teknik, sabırsız, tecrübesizlik, veli-iletişimi, yenilikleri geç takip etme, zaman yönetimi, plansızlık, yetersizlik duygusu şeklindedir. Sınıf öğretmenlerinin mesleki açıdan zayıf yönlerinin başında teknoloji kullanımı gelmektedir. Benzer sonuçları içeren bir çalışmada; Ulaş ve Ceyhan (2010) sınıf öğretmenlerinin sınıf içi öğrenme-öğretme faaliyetlerinde bilgisayar teknolojilerini, internet temelli teknolojileri ve görsel-işitsel teknolojileri az kullandıklarını ve bu teknolojilerin kullanımında yeterli düzeyde olmadıklarını belirtmişlerdir. Ancak Karadeniz ve Vatanarttiran'ın (2015) çalışmasında, sınıf öğretmenleri teknoloji kullanımında kendilerini yeterli görmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin sosyal açıdan zayıf oldukları alanlara göre 9 tema oluşmuştur. Bunlar çekingen, iletişim problemi, sanatsal faaliyetler, çabuk sıkılmak, spor faaliyetleri, merak, insanlara çok güvenmek, fazla samimiyet, sosyal ortamlara girmiyorum şeklindedir. Sınıf öğretmenlerinin sosyal açıdan zayıf yönlerinin başında çekingenlik ve iletişim problemi gelmektedir. Terleme (2019) çalışmasında sosyal ketlenme olarak bilinen çekingenlik beğenilmeme, rezil olma, eleştiriye maruz olma gibi korkulardan dolayı kişinin sosyalleşme kavramından uzak kalacağını belirtmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimine yönelik etkinliklerine göre 6 tema bulunmaktadır. Bunlar seminer-kurs-hizmetiçi eğitim, araştırırım-okurum, lisansüstü eğitim alıyorum, ek üniversite okuyorum, güncel kalıyorum, sorguluyorum şeklindedir. Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimine yönelik etkinliklerinin başında seminer-kurs- hizmetiçi eğitim aldıkları yönündedir. Kaçan (2004) da benzer bir sonuca çalışmasında değinmiştir. Kahyaoğlu ve Karataş'ın (2019) çalışmasında eğitim seminerlerinin mevcut uygulanan şekliyle işlevsel olmadığını, formalite, zaman kaybı, para israfı gibi değerlendirildiği görülmektedir. Günbayı ve Taşdöğen (2012) ise çalışmasında mesleki gelişim faaliyetlerinde fiziksel ortamların iyileştirilmesi, katılımların gönüllü olması, eğitim program sayılarının artırılması, zamanın iyi ayarlanması, uzman kişiler tarafından desteklenmesi şeklinde önerilerde bulunmuştur.

Sınıf öğretmenlerinin sosyal gelişime yönelik etkinliklerine göre 6 tema bulunmaktadır. Bunlar; sanatsal faaliyetler, yeni ortam ve insanlar, sportif faaliyetler, arkadaş ortamı sohbetleri, hiçbir şey yapmıyorum, bitki yetiştirme şeklindedir. Sosyal gelişim etkinliklerinin başında sanatsal faaliyetler gelmektedir. Akbaşlı ve Diş (2019) sanata ve spora gereken önemin verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu bağlamda öğrencilerin sanatsal ve sportif yönden yeteneklerini ortaya çıkarma ve geliştirmek için öğretmenlerin sanatsal etkinliklere önem vermesi gerektiğini belirtmiştir. Karataşoğlu ve Özgan (2016) çalışmasında öğretmenlerin bazı sanatsal faaliyet etkinliklerine (sinemaya gitme, gezilere katılma, tiyatroya gitme ve çeşitli kurslara katılma vb.) katıldıklarını açıklamıştır. Ayrıca Özpınar (2008) çalışmasında özellikle kırsal kesimde görev yapan sınıf öğretmenlerinin sinema, tiyatro gibi kültürel faaliyetlerden yoksun kaldıklarını belirtmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimini engelleyen faktörler/etmenlere göre 10 tema bulunmaktadır. Bunlar; coğrafya, ekonomi, veli ilgisizliği, okulun fiziksel şartı, kalıplaşmış eğitim anlayışı, teknoloji yetersizliği, öğrenci fazlalığı, okul ortamı, tecrübesizlik ve zaman yetersizliği şeklindedir. Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimini engelleyen faktörlerin/etmenlerin başında coğrafya gelmektedir. Literatür incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişim özelliklerini engelleyen faktörler arasında kırsal kesimde görev yapma (Akbayır ve Ece, 2016) ve ekonomik sıkıntılar (Seferoğlu, 2001; Yamagata-Lynch ve Haudenschild, 2005) gibi faktörler belirgin olarak görülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin sosyal gelişimini engelleyen faktörler/etmenlere göre 6 tema bulunmaktadır. Bunlar; coğrafya, ekonomik, zaman, pandemi, nüfus yetersizliği, yoğun tempo şeklindedir. Sınıf öğretmenlerinin sosyal gelişimini engelleyen faktörlerin/etmenlerin başında coğrafya gelmektedir. Elde edilen sonuçlar ve temalar mesleki gelişimi engelleyen faktörlerle paralellik

göstermektedir. Altunay ve Balcı (2018) ilköğretim öğretmenlerini ekonomik durumlarının boş zaman etkinliklerini etkilemediğini ve bunun nedeni olarak boş zamanlarında televizyon izleme, kitap-gazete okuma, müzik dinleme gibi ekonomik durumu zorlamayan, pasif etkinliklerde bulduklarını saptamıştır.

Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimlerine yönelik önerileri 10 tema altında toplanmaktadır. Bunlar; kurs-seminer, lisansüstü eğitim, teknoloji, araştırma yapımları, yöntem-teknik, deneyim, okul şartlarının iyileştirilmesi, meslektaşlarıyla ortak etkinlik, sınıf öğretmenleri teşkilatı, tecrübeli öğretmenlerden faydalanmaları şeklindedir. Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimlerine yönelik önerilerinin başında kurs-seminer ve lisansüstü eğitim alma gelmektedir. Koşar vd. (2020) çalışmalarında lisansüstü eğitim almanın önemli olduğunu ve lisansüstü öğrenim görmek için teşvik edici politikaların geliştirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Benzer bir çalışmada, Turhan ve Yaraş (2013) lisansüstü eğitim almanın mesleki gelişime katkı sağladığını ortaya koymaktadır.

Sınıf öğretmenlerinin sosyal gelişimlerine yönelik önerileri 11 tema altında toplanmaktadır. Bunlar; sanatsal faaliyet, spor faaliyetleri, etkinlik ve faaliyetlere katılma, meslektaşlarıyla etkileşim, coğrafya, kitap okuma, sosyal medya, kulüp etkinlikleri, tur/gezi programı, idarecilerin anlayışlı olması, iletişim şeklindedir. Sınıf öğretmenlerinin sosyal gelişim önerilerinin başında sanatsal faaliyetler ve sosyal faaliyetler gelmektedir. Benzer bir sonuç olarak; Barut ve Evli (2020) çalışmalarında iletişim becerilerinin gelişmesinde sanatsal ve sportif faaliyetler etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre şu önerilerde bulunulmuştur;

Sınıf öğretmenlerinin mesleki açıdan gelişimlerine yönelik öneriler;

1. Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimlerine etki eden önemli bir basamak lisansüstü eğitim almalarıdır. Bu nedenle sınıf öğretmenlerinin lisansüstü eğitime katılımlarını artıracak düzenlemeler yapılmalıdır.
2. Sınıf öğretmenleri çağın özelliklerine uygun olarak kendilerini dijital okuryazarlık yönünden geliştirmelidir. Bu noktada sınıf öğretmenlerine yönelik dijital teknolojileri ve uygulamaları kullanmalarına yönelik atölye çalışmaları düzenlenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin sosyal açıdan gelişimlerine yönelik öneriler;

1. Sınıf öğretmenlerinin sanatsal ve sportif faaliyetlere katılım oranlarını artıracak düzenlemeler yapılmalıdır.
2. Sınıf öğretmenlerinin sosyal faaliyetlere katılımlarını artırmak için ekonomik olarak desteklenmeleri gerekmektedir.
3. Kırsal kesimde görev yapan sınıf öğretmenlerinin sosyal gelişimlerini destekleyecek etkinlikler düzenlenmelidir.

İleride yapılacak araştırmalarda sınıf öğretmenlerinin mesleki ve sosyal açıdan gelişim düzeyleri ile öğrencilerin akademik başarıları veya memnuniyet düzeyleri arasındaki ilişki incelenebilir.

Yazarların Katkı Oranı

Bu makaleye birinci yazarın %50, ikinci yazarın %50 oranında katkısı vardır.

Çıkar Çatışması

Çalışmada çıkar çatışması oluşturabilecek herhangi bir durum yoktur.

Kaynaklar

Akbayır, K., ve Ece, İ. (2016). Kırsal kesimde çalışan sınıf öğretmenlerinin matematik öğretiminde karşılaştıkları sorunlar. *Kesit Akademi Dergisi*, (4), 140-158.

- Aküzüm, C., ve Gültekin, S. Ö. (2017). Sınıf öğretmenlerinin iletişim becerileri ile sınıf yönetimi becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Electronic Journal Of Education Sciences*, 6(12), 88-107.
- Albayrak, A. (2012). İstanbul'daki konaklama işletmelerinin rekreasyon faaliyetlerinin değerlendirilmesi. *AJIT-e: Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 3(8), 43-58.
- Altun, B., ve Sarpkaya, P. Y. (2021). Öğretmenlerin mesleki gelişimi üzerine bir durum çalışması. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 18 (Eğitim Bilimleri Özel Sayısı), 1-1.
- Altunay, B. R., ve Balcı, V. (2018). Ankara ili Keçiören İlçesindeki ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin boş zaman etkinliklerine katılım motivasyonu. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 50-63.
- Arslan, M. (2019). Sınıf öğretmenlerinin rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını engelleyen faktörlerin belirlenmesi (Batman ili örneği). (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Ataunal, A. (2003). *Niçin ve nasıl bir öğretmen?*, Milli Eğitim Vakfı Yayınları.
- Avalos, B. (2011). Teacher professional development in teaching and teacher education over ten years. *Teaching and Teacher Education*, 27(1), 10-20.
- Ayas, A. (2009). The importance of teaching profession and current problems in teacher training. *Inonu University Journal of the Faculty of Education (INUJFE)*, 10(3).
- Barut, Y. ve Evli, M. (2020). Halk oyunları faaliyetlerinin iletişim ve problem çözme becerileri üzerine etkisi. *Uluslararası Beden Eğitimi Spor Ve Teknolojileri Dergisi*, 1(1), 42-49.
- Bell, B. and Gilbert, J. (1994). Teacher development as professional, personal, and social development. *teaching and teacher education*, 10(5), 483-497.
- Can, E. (2015). Boş zaman, rekreasyon ve etkinlik turizmi ilişkisi. *İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 1-17.
- Creswell, J. W. (2019). *Nitel araştırmacılar için 30 temel beceri*. Anı Yayıncılık.
- Çapuk, S., ve Ünsal, M. (2017). Köy okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimlerini etkileyen faktörler. *Electronic Turkish Studies*, 12 (25).
- Çubukçu, Z. ve Gültekin, M. (2006). İlköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken sosyal beceriler. *Biliş*, 37, 155-174.
- Demirbaş, L., ve Dinçer, N. (2020). Öğretmenlerin rekreasyon etkinliklerine katılım sıklıklarının, mutluluk ve yaşam kalitesine olan etkisi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Desimone, L. M. (2011). A primer on effective professional development. *Phi delta kappan*, 92(6), 68-71.
- Diş, O. ve Akbaşlı, S. (2019). Öğretmen görüşleri doğrultusunda lider okul yöneticilerinin yeterlikleri. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 2(2), 86-102.

- Eroğlu, M. ve Özbek, R. (2020). Etkili Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(37), 73-92.
- Fraser, C., Kennedy, A., Reid, L., and Mckinney, S. (2007). Teachers' continuing professional development: Contested concepts, understandings and models. *Journal of in-service education*, 33(2), 153-169.
- Günbayı, İ., ve Taşdoğan, B. (2012). İlköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin hizmet içi eğitim programları üzerine görüşleri: Bir durum çalışması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 87-117.
- Gültekin, M. (2010). Sınıf öğretmenliği programı öğretmen adaylarının sınıf öğretmenliğine yönelik algıları. *Education Sciences*, 5(4), 2178-21197.
- Gözütok, D. (1991). Öğretmenlerin öğrencilerin algılarına göre mesleki davranışlarının değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 24(2), 405-409.
- Ingvarson, L., Meiers, M., and Beavis, A. (2005). Factors affecting the impact of professional development programs on teachers' knowledge, practice, student outcomes efficacy. *Education Policy Analysis Archives*, 13, 10.
- Kaçan, G. (2004). Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimine ilişkin isteklilik düzeyleri. *Osmangazi üniversitesi sosyal bilimler dergisi*, 5(1), 58-66.
- Kahyaoğlu, R. B., ve Karataş, D. D. S. (2019). Mesleki gelişim eğitim seminerlerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (37), 201-220.
- Karadeniz, Ş., ve Vatanartıran, S. (2015). Sınıf öğretmenlerinin teknolojik pedagojik alan bilgilerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 14(3).
- Koşar, D., Er, E., ve Kılınç, A. Ç. (2020). Öğretmenlerin lisansüstü öğrenim görme nedenleri: Nitel Bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (53), 370-392.
- Lu, M., Loyalka, P., Shi, Y., Chang, F., Liu, C., ve Rozelle, S. (2019). The impact of teacher professional development programs on student achievement in rural China: evidence from Shaanxi Province. *Journal of Development Effectiveness*, 11(2), 105-131.
- Macià, M. and García, I. (2016). Informal online communities and networks as a source of teacher professional development: A review. *Teaching and teacher education*, 55, 291-307.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2017). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri*. Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Özan, M. B., ve Polat, G. Ş. H. (2014). Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişim eğitimlerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(4), 167-180.
- Özer, B. (2008). Öğretmenlerin mesleki gelişimi. A. Hakan (Ed.), *Öğretmenlik meslek bilgisi alanındaki gelişmeler* (s. 195– 216). Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Özcan, M. (2011). *Bilgi çağında öğretmen eğitimi, nitelikleri ve gücü: bir reform önerisi*. Ankara: TED.
- Özdemir, S.M., (2016). Öğretmen niteliğinin bir göstergesi olarak sürekli mesleki gelişim. *Gazi eğitim bilimleri dergisi*, 2(3), 233-244.

- Özgan, H., ve Karataşoğlu, D. (2016). Öğretmenlerin kültürel sermayeye ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Ajeli-Anatolian Journal of Educational Leadership and Instruction*, 4(2), 1-14.
- Özpinar, M. (2008). Köyde görev yapan sınıf öğretmenlerinin sorunları (Aydın ili örneği) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Özsoy, O. (2018). Beden eğitimi, müzik ve görsel sanatlar branşlarında görev yapan öğretmenlerin boş zaman engellerinin incelenmesi (Sincan ilçesi örneği) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Öztürk, Z. Y., ve Summak, M. (2014). İlköğretim okulu öğretmenlerinin bireysel yenilikçiliklerinin incelenmesi. *International Journal of Sport Culture and Science*, 2 (Special Issue 1), 844-853.
- Petrie, K., ve McGee, C. (2012). Teacher professional development: Who is the learner?. *Australian journal of Teacher education*, 37(2), 59-72.
- Seferoğlu, S. S. (2001). Elementary school teachers perceptions of professional development [Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimle ilgili algıları]. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20,117-125
- Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen yeterlikleri ve mesleki gelişim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*. 58, 40-45.
- Süleymangil, M. (2013). Sınıf içi öğretim etkinliği geliştirme ve kullanma çalışmalarının sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimleri üzerindeki rolü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Taylor, M., Yates, A., Meyer, L. H., ve Kinsella, P. (2011). Teacher professional leadership in support of teacher professional development. *Teaching and teacher education*, 27(1), 85-94.
- Terlemez, M. (2019). Spora katılımımda çekingenliğin etkisi. *Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi*, 3(1), 26-31.
- Turhan, M., ve Yaraş, Z. (2013). Lisansüstü programların öğretmen, yönetici ve denetmenlerin mesleki gelişimine katkısı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(43), 200-218.
- Türkmen M, Kul M, Genç E ve Sarıkabak M. (2013). Konaklama işletmesi yöneticilerinin rekreasyon algı ve tutumlarının değerlendirilmesi: Batı Karadeniz Bölgesi Örneği, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(8) 2139-2152.
- Ulaş, A. H., ve Ceyhun, O. (2010). Sınıf öğretmenlerinin eğitim teknolojileri açısından yeterlilik düzeyi?. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(1), 63-84.
- Yamagata-Lynch, L. C., and Haudenschild, M. (2005). *Investigation of enabling and disabling social structures of teacher professional development*. Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, Montreal, Canada.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı*. (3. Baskı), Detay Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 6.Baskı, Seçkin Kitapevi.

Extended Abstract

Introduction

The teacher is one of the most important and influential professions in the world. Teachers play a critical role in shaping the minds of future generations and preparing them for success in all areas of life. But being an effective teacher requires a combination of knowledge, skills and qualifications. Professional and social development characteristics of teachers play a fundamental role in shaping the quality of education. Teachers create dynamic learning environments that enable students to reach their full potential by fostering their own growth and development. As society continues to evolve, it is critical to recognize and support the continuing professional and social development of educators so they can continue to inspire and educate future generations.

In recent years, increasing attention has been paid to the importance of teacher qualifications in improving student outcomes and closing achievement gaps. Especially in primary school, which is the basic step of education, the professional and social competencies of primary school teachers affect the whole educational life of students. We cannot evaluate primary school education only in terms of students or environments. The teacher is the main element of this process. It is clear that a teacher who does not develop himself at a sufficient level will not benefit the students. We can consider the teacher's development processes as professional and social development. Although they are seen as separate development areas, professional development and social development are intertwined and affect each other directly or indirectly.

In the development process, professional and social development are interrelated and affect each other indirectly or directly. For this reason, it is important to examine professional development and social development together in the development processes of teachers in terms of a holistic approach to the subject area. At this point, examining the professional and social development of students from the perspective of primary school teachers, who affect their entire educational life, will provide a framework for the measures and steps to be taken regarding teacher development processes.

Teachers' developmental characteristics directly and indirectly affect student success and the quality of education. In the present study, it is aimed to examine the professional and social development levels in line with the opinions of primary school teachers.

Method

The study was carried out in the case study pattern, which is one of the qualitative research approaches. The study group of the research consists of 24 primary school teachers working in public primary schools, determined by the easily accessible sampling method. As a data collection tool, a semi-structured interview form consisting of open-ended questions measuring the professional and social development processes of teachers was used. 8 open-ended questions in the semi-structured interview form were examined by two associate professors working in the field of basic education, 3 questions were excluded because they were similar to other items in the form, and 5 open questions were included in the final form as a result of expert opinions. Explain to the open-ended questions in this interview form for the participants to elaborate their views, why, why, etc. Questions have been added at the end. Content analysis was performed on the obtained data. In the analysis of the data, the sub-problems of the study constitute the main themes. Under these main themes, teachers' opinions were systematically classified according to their similarity and difference, and sub-themes were determined under each main theme.

Findings

When the professional strengths of primary school teachers are examined, there are 13 themes. These are communication, researcher, patience, innovative, love of children, love of profession,

idealistic, use of technology, guide, planning, field knowledge, a good observer, primary school management. One of his professional strengths is his communication skills.

There are 10 themes according to the areas in which primary school teachers are socially strong. These are communication, open to innovations, prone to cooperation, entrepreneurial, understanding, respectful, open to social activities, empathy, friendly and a good listener. They stated that the primary school teachers' communication skills were the most socially strong. The most recurring theme, both professionally and socially, was communication.

There are 9 themes according to the areas in which the primary school teachers are weak professionally. These are the use of technology, method-technique, impatient, inexperience, parent-communication, late follow-up of innovations, time management, lack of planning, and feelings of inadequacy. One of the professional weaknesses of primary school teachers is the use of technology.

According to the social weak areas of the primary school teachers, 9 themes were formed. These are shy, communication problem, artistic activities, getting bored quickly, sports activities, curiosity, trusting people too much, intimacy, not entering social environments. The primary social weaknesses of primary school teachers are shyness and communication problems.

There are 6 themes according to the effectiveness of primary school teachers on their professional development. These are seminar-course-in-service training, research-reading, postgraduate education, additional university education, staying up-to-date, questioning. One of the primary activities for the professional development of primary school teachers is that they receive seminar-course-in-service training.

There are 6 themes according to the activities of primary school teachers for social development. These; artistic activities, new environment and people, sports activities, friendly conversations, I do nothing, growing plants. Artistic activities are at the forefront of social development activities.

There are 10 themes according to the factors/factors that hinder the professional development of primary school teachers. These; geography, economy, parental indifference, physical condition of the school, stereotyped understanding of education, lack of technology, excess of students, school environment, inexperience and lack of time. Geography comes first among the factors that hinder the professional development of primary school teachers.

There are 6 themes according to the factors/factors that hinder the social development of primary school teachers. These; geography, economy, time, pandemic, lack of population, intense tempo. Geography comes first among the factors/factors that hinder the social development of primary school teachers. The results and themes are in line with the factors that hinder professional development.

Primary school teachers' suggestions for their professional development are grouped under 10 themes. These; courses-seminars, graduate education, technology, research, method-technique, experience, improvement of school conditions, joint activities with colleagues, primary school teachers organization, benefiting from experienced teachers. Primary school teachers' suggestions for their social development are grouped under 11 themes. These; artistic activity, sports activities, participation in activities and activities, interaction with colleagues, geography, reading books, social media, club activities, tour/trip program, understanding of administrators, communication. Artistic activities and social activities are at the forefront of social development suggestions of primary school teachers.

Conclusion, Discussion and Recommendations

According to the results of the research, communication skills come first among the professional and social strengths of primary school teachers. The primary weakness of primary school teachers is the use of technology, and their social weakness is shyness. Primary school teachers stated that they usually attend in-service courses and seminars for their professional development. As for their social development, they usually participate in artistic activities. At the beginning of the factors/factors that affect the professional and social development of primary school teachers are the characteristics of the place they are located (geography) and then the economic conditions. These results reveal that the professional and social development of teachers should be considered as a whole. In this direction, for the professional development of primary school teachers; It can be recommended that they take postgraduate education and participate in workshops for the development of their skills in using digital technologies. In addition, arrangements should be made to increase the participation rates in artistic and sports activities for the social development of primary school teachers.